

Asia: VN/17651/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi metsälain muuttamisesta ja siihen liittyvistä asetusluonnoksista

Lausunto hallituksen esityksen muutosehdotuksista

Metsälain soveltamisalan rajaaminen liittyen puolustusvalmiuden turvaamiseen (2 §)

Lain muutosesitys puolustusvalmiuden turvaamiseksi on hyvä.

Eri-ikäisrakenteisen metsän kasvatushakkuu ja siihen liittyvät uudistamisvelvoite (2 a §, 5 § ja 8 §)

Perustelumuistiossa eri-ikäisrakenteisen metsän kasvatusta kuvataan puutteellisesti. Tässä lausunnossa siitä käytetään jatkossa termiä jatkuva kasvatusta. Muistiossa näyttää osin sekoittuvan aito jatkuva kasvatusta ja luontaiseen uudistamiseen perustuva pienaukkohakkuu, jossa voidaan tehdä 0,3 hehtaarin pienaukkoja. Menetelmistä käytetään toisinaan yhteisnimitystä jatkuvapeitteinen metsänkasvatusta, vaikka niiden metsänhoidolliset tavoitteet ja toteutustavat poikkeavat toisistaan.

Aidossa jatkuvassa kasvatuksessa ensisijaisena tavoitteena on metsän kasvattaminen. Yläharvennuksen tai poimintahakkuun jälkeen kasvatettavan puuston pohjapinta-ala säilyy selvästi lain vähimmäisvaatimusta suurempana. Samalla metsän luontainen uudistuminen etenee alikasvoston kautta suotuisan puustorakenteen ja pienilmaston ansiosta. Ehdotettu hakkuussa jäävän puuston pohjapinta-alan vähimmäismäärän nostaminen on hyvä.

Useissa vertailututkimuksissa jatkuvan kasvatuksen erirakenteisen puuston tuotos on ollut 10–30 prosenttia suurempi kuin vastaavan kasvupaikan yhtä suuren tasarakenteisen puuston, jota käytetään jaksollisessa kasvatuksessa. Tutkimustuloksia on esitetty muun muassa julkaisuissa Pukkala, Lähde & Laiho (2011): Metsän jatkuva kasvatusta sekä Lähde & Pukkala (toim.) (2013): Alikasvoksesta ylispuuksi. Niissä käsitellään myös taimettumista ja alikasvoston kehitystä.

Ehdotus, jonka mukaan kaikkiin jatkuvan kasvatuksen hakkuisiin liitettäisiin velvoite uudistamisilmoituksesta, ei ole loogisesti perusteltu. Voimassa olevassa metsälainsäädännössä hakkuut jaetaan kasvatusta ja uudistamishakkuisiin sen perusteella, ylittääkö vai alittaako hakkuun jälkeinen puusto säädetyn vähimmäispohjapinta-alan. Tätä periaatetta ei ole perusteltua muuttaa myöskään jatkuvan kasvatuksen osalta. Uudistamishakkuista ja tarpeellisista toimenpiteistä päätetään jo leimikkosuunnittelun yhteydessä eikä vasta hakkuun jälkeen.

Metsän uudistamisilmoitus (14 a § ja 23 a §)

Jatkuvassa kasvatuksessa puuston määrä säilyy lain edellyttämällä kasvatettavan puuston tasolla ja metsän uudistuminen tapahtuu luontaisesti alikasvoksen avulla. Kasvatettavassa metsässä alikasvoksen ja taimien inventointi ei ole järkevää eikä erilliselle uudistamisilmoitukselle ei ole perusteita. Ilmoitusvelvollisuus lisäisi metsänomistajien hallinnollisia kustannuksia erityisesti silloin, kun metsänomistaja käyttää metsäpalveluyritystä ilmoituksen laatimiseen.

Ilmoitusten vastaanotto, rekisteröinti, käsittely ja valvonta lisäisivät sekä Suomen metsäkeskuksen että Ruokaviraston hallinnollista työmäärää ilman, että valvonnan vaikuttavuus olennaisesti paranisi.

Käytännössä samanlainen yläharvennus voidaan toteuttaa sekä jatkuvassa että jaksollisessa kasvatuksessa. Ehdotuksen mukaan vain jatkuvaa kasvatusta käyttävä metsänomistaja olisi kuitenkin velvollinen tekemään uudistamisilmoituksen. Tämä asettaisi metsänomistajat eriarvoiseen asemaan ilman metsänhoidollista perustetta.

Metsänkäyttöilmoitus (14 §)

Metsänkäyttöilmoitus on keskeinen väline sekä metsälain valvonnassa että metsätalouden tilastoinnissa. Metsänkäyttöilmoitusta tulisi kehittää siten, että siitä ilmenisi nykyistä tarkemmin, käytetäänkö jatkuvaa vai jaksollista kasvatusta. Kasvatushakkuut jaoteltaisiin joko ylä- tai alaharvennukseksi. Edelliseen kuuluisi myös poimintahakkuu. Suurten pienaukkojen hakkuu (yli 0,2 ha) olisi perusteltua siirtää luontaisen uudistamisen menetelmäksi. Kaikista uudistamishakkuista ilmoitettaisiin myös mahdollinen maankäsittely- ja vesitalouden järjestämismenetelmä sekä viljelymenetelmä.

Viljelymateriaalista annettaisiin metsänkäyttöilmoitusta tarkentava kooditieto viljelyn jälkeen viimeistään kolmen vuoden kuluessa. Tietojen perusteella voitaisiin valvoa, että viljely on tehty ja käytetty aineisto on kasvupaikalle soveltuvaa. Näin saataisiin valvonnan ja tilastoinnin kannalta tarvittavat tiedot ilman erillistä uudistamisilmoitusta. Lisäksi tulisi mahdolliseksi metsänviljelyaineiston aiempaa tarkempi seuranta ja tutkimus esimerkiksi puuston kehityksestä.

Muutoksenhaku ja automaattinen päätöksenteko (23 §, 23 b § ja 14 §:n 4 mom.)

Muutoksenhaku metsänkäyttöilmoitukseen liittyen hakkuun ajankohtaan sopii perustellusti automaattiseen päätöksentekoon.

Metsärikos ja metsärikkomus (18 §)

Metsänkäyttöilmoituksen antaminen on tärkeää. Laiminlyönti tai virheellinen antaminen olisi luokiteltava metsärikkomukseksi. Erillistä metsänuudistamisilmoitus ei tarvita, jos metsänkäyttöilmoitukseen otetaan mukaan nykyistä tarkemmat tiedot käytettävästä menetelmästä ja uudistamismateriaalista.

Esityksen vaikutukset

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Metsälain muutosesityksen tavoitteena on vahvistaa metsien kasvua ja hiilinieluja. Ehdotettujen muutosten vaikutukset jäisivät kuitenkin suhteellisen vähäisiksi samalla, kun ne lisäisivät metsänomistajien ja viranomaisten hallinnollista taakkaa ja kustannuksia. Vähimmäispohjapinta-alan nostaminen on hyvä, mutta muutoin esityksessä ei ehdoteta sellaisia metsänkasvatuksen perusratkaisuja, joilla olisi merkittäviä vaikutuksia metsien kasvuun tai hiilinieluihin. Erityisen ongelmallista on, että jatkuvan kasvatuksen hakkuisiin ehdotetaan erillistä uudistamisilmoitusta, vaikka kyse on metsän kasvatuksesta eikä vastaavaa velvoitetta ole jaksollisen kasvatuksen hakkuissa.

Valvonnan tulisi perustua hakkuun jälkeiseen kasvatettavan puuston määrään eikä käytetyn hakkuumenetelmän nimikkeeseen. Aidossa jatkuvassa kasvatuksessa metsän uudistuminen tapahtuu luontaisesti ilman viljelyä, joten uusi ilmoitusvelvollisuus ei parantaisi metsänhoidon laatua vaan lisäisi hallinnollista byrokratiaa. Ilmastonmuutoksen hillinnän ja luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta olisi tarkoituksenmukaisempaa edistää jatkuvan kasvatuksen käyttöä, koska menetelmä säilyttää metsän jatkuvasti puustoisena, vähentää avohakkuihin liittyviä hiilipäästöjä ja vesistövaikutuksia sekä tukee luonnon monimuotoisuuden säilymistä.

Muut huomiot

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Pykäläkohtainen lausunto

8 a § Metsän uudistumisen edellytykset eri-ikäisrakenteisen metsän kasvatushakkuun yhteydessä

Lakimuutoksen perustelumuiot mukaan jatkuvan kasvatuksen eli eri-ikäisrakenteisena kasvatettavien metsien hakkuisiin ehdotetaan liitettäväksi myös uudistamisilmoitus, minkä vuoksi niiden uudistumista koskevat edellytykset ja velvoitteet tulisi määritellä. Sekä valtioneuvoston että maa- ja metsätalousministeriön asetusluonnoksessa nämä velvoitteet on kuitenkin kuvattu yleisellä tasolla, eikä niiden sisältö tai soveltamisperuste käy riittävän selvästi ilmi.

Jatkuvan kasvatuksen hakkuisiin liitettävä uudistamisilmoitus ei ole metsänhoidollisesti eikä lainsäädännöllisesti perusteltu. Jatkuvassa kasvatuksessa kasvatettavan puuston määrä säilyy metsälain edellyttämällä tasolla, ja metsän uudistuminen tapahtuu luontaisesti osana normaalia metsän kehitystä. Tämän vuoksi erillinen uudistamisilmoitus ei parantaisi metsien hoidon tai valvonnan laatua, vaan lisäisi tarpeettomasti hallinnollista taakkaa.

Ehdotus johtaisi myös siihen, että jatkuvaa kasvatusta soveltaviin metsänomistajiin kohdistuisi velvoitteita, joita ei asetettaisi vastaavissa jaksollisen kasvatuksen kasvatushakkuissa. Sääntelyn ja valvonnan tulisi perustua pelkästään siihen, että puusto täyttää hakkuun jälkeen kasvatettavan puuston vaatimukset riippumatta metsänkasvatusmenetelmästä.

Lainsäädännön tulee olla selkeää, johdonmukaista, oikeasuhtaista ja kohdella metsänomistajia yhdenvertaisesti. Esitetty säännös ei täytä näitä vaatimuksia. Metsänkäyttöilmoitus antaa tarkennettuna valvonnan ja tilastoinnin kannalta riittävät tiedot myös jatkuvan kasvatuksen hakkuista, eikä erilliselle uudistamisilmoitukselle ole osoitettavissa lisäarvoa.

Liite, Metsikön kasvatuskelpoisen puuston määrä kasvatushakkuun jälkeen

Muutosehdotus vähimmäispohjapinta-alan nostamiseksi sekä jatkuvassa että jaksollisessa kasvatuksessa on perustellusti hyvä.

Esityksen vaikutukset

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Muut huomiot

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Lausunto maa- ja metsätalousministeriön asetuseronnoksesta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Norokorpi Yrjö

Metsän jatkuvan kasvatuksen yhdistys Silva ry - Hallituksen jäsen,
metsänhoitotieteen dosentti/ Helsingin yliopisto